

MIKAELA NYKVIST TUHKAA JA JÄÄTÄ

Mikaela Nykvist

Tuhkaa ja jäätä

SAGA Egmont

Tuhkaa ja jäätä

Translated by Britt-Marie Norrgård

Original title: *Mellan is och aska*

Original language: Swedish

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2019, 2022 Mikaela Nykvist and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728428955

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Hätä ei ole suuri niin kauan kuin on yksikin tapa pelastua.

– Elias Lönnrot, 1887

Henkilögalleria

Grönbergin perhe

Magda: ainut elossa oleva tytär

Lisbet: Alfredin ja Elnan tytär

Elmer: Alfredin ja Elnan poika

Verner: Magdan ja Alfredin poika (kaksonen),
väkisinmakaamisen tulos

Ingeborg: Magdan ja Alfredin tytär (kaksonen),
väkisinmakaamisen tulos

Elna: kuoli lapsivuoteeseen, Lisbetin ja Elmerin äiti

Anna: kuoli Waasan tulipalossa 1852

Signe: Grönbergin siskosten äiti, kuoli lapsivuoteeseen Annan
syntyessä

Jakob: Magdan isä, suutari

Karlssonien perhe

Alfred: talon poika, Lisbetin ja Elmerin isä

Stina: Alfredin äiti

Ragnar: Alfredin isä

Lisbet: Alfredin ja Elnan tytär

Elmer: Alfredin ja Elmerin poika

Knut Eriksson: Ahvenanmaalainen poika, joka on muuttanut taloon

Verner: Magdan ja Alfredin poika (kaksonen),
väkisinmakaamisen tulos

Ingeborg: Magdan ja Alfredin tytär (kaksonen),
väkisinmakaamisen tulos

Adlerhjelmin & Palmlöfin perheet

Amalia: syntynyt Adlerhjelm, naimisissa Carl Palmlöfin kanssa, Edvinin äiti

Carl Palmlöf: naimisissa Amalian kanssa, Edvinin isä,
hukkunut Atlantilla

Edvin Palmlöf: Amalian ja Carlin poika

Sture Adlerhjelm: Amalian veli

Kirjan lopusta löytyy tietoa vuosien 1867–1868 nälkävuosista.

1

Kesä 1867

Magda herää rajuun pamahdukseen. Hän pomppaa sängystä ja ryntää makuukamarista. Äkillinen kylmyys saa paljaat jalat kipristelemään, kun hän nopeasti sipsuttaa varpailiaan ovelle kietaisten samalla huivin olkapäilleen.

Ei nyt taas, hän ajattelee ja huokaa turhautuneena. Magda astuu keittiöön ja odottaa näkevänsä Stina-muorin olevan taas hereillä ja nousseen keskellä yötä laittamaan ruokaa. On raskasta käsitellä rakkaan anoppinsa vanhuudenhöperöitä päähänpistoja, kun tämä on joutunut menemään nukkumaan vatsa tyhjänä ja herännyt siihen, että nälkä kurnii.

Mutta kun Magda tulee keittiöön, siellä on pimeää ja kylmää eikä kolistelevaa Stinaa näy.

Yllättyneenä Magda pysähtyy keittiöön ja pohtii, mikä hänet herätti. Sitten hän kuulee uuden pamahduksen ja tajuaa, että se kuuluu pihalta. Ulkona on pimeää, joten hän ei uskalla mennä yksin ulos katsomaan mitä on tekeillä. Siksi hän palaa varovasti

makuukamariin herättämään Alfredin, herättämättä kaksosia, jotka nukkuvat yhteisessä vuoteessa seinän vieressä.

Kun Magda ottaa kiinni täkistä, hän huomaa, ettei Alfred makaa paikallaan. Hän ojentaa hitaasti selkensä ja rypistää otsansa. Mitä tämä tarkoittaa, missä hän on? Hän harkitsee takaisin sänkyyn kömpimistä päästäkseen pois kylmästä, joka leviää sääriä pitkin kehoon, aivan kuin renkaat veden pinnalla. Sitten kuuluu taas pamaus ja nyt hän ymmärtää, että Alfred on pihalla tekemässä jotain omituista. Magda vetää sukat jalkaan, pukee hameen päälle ja menee ovelle.

Varovaisesti hän tönäisee oven auki ja katsoo toiveikkaana ulos, jospa vaikka näkisi tilanteen menemättä oven ulkopuolelle. Mutta hän ei pysty havaitsemaan mitään kiinnostavaa ja juuri sillä hetkellä on hiljaista, joten hän odottaa.

Kun Magda kurkistaa ulos hän huomaa heti, että jokin on pielessä. Hän hengittää vielä kerran, puhaltaen ilmaa ulos. Sitten hän huokaa syvään. On pakkasasteita ja hallaa. Uloshengitys muodostaa ison höyrypilven ilmaan. Nyt, kun kesän pitäisi tulla. Nyt, kun heidän pitäisi aloittaa kylväminen. Tänään.

”Alfred!” hän sanoo korottamatta ääntään niin paljon, että herättäisi loput talon asukkaista.

Kukaan ei vastaa, joten hän sujauttaa jalat puukenkiin, jotka ovat kuistilla. Epäröiden hän menee pihalle, kävelee tallille päin hitain askelin ja sydän hakaten.

Tänä keväänä hän on uurastanut eläimen lailla, hänen Alfredinsa, hulluuden rajamailla. Jauhot ovat loppu, heinä on loppu ja nälkä raastaa runsorilaisten suolia. Alfred on metsästänyt kaikenlaisilla ansoilla ja kiväärillä. Hän on kerännyt oksia eläimille, jotta niillä olisi jotain pureskeltavaa. He ovat,

huonoin tuloksin, yrittäneet käyttää pettua viimeisten jauhojen lisukkeeksi.

Taskussa olevat rahat eivät ole minkään arvoisia, kun ei ole mitään ostettavaa, markkinapaikat ovat tyhjiä ja kaikki kärsivät.

Magda kuulee, kuinka Alfred puhuu itsekseen, muttei saa selvää mitä hän sanoo.

”Alfred?”

”Niin? Mitä teet täällä, Magda? Mene nukkumaan!” hän tiuskii.

”Herätit minut paukkeellasi, mitä sinä teet? Töitäkö?”

”En, heitin vain vahingossa muutaman työkalun. Ei mitään vaarallista. Minähän sanoin, mene nukkumaan.”

”Mitä sinä sanoit tekeväsi?”

”No, en mitään. Olen niin vihainen, että minun oli purettava vihani ja siksi heitin höylän ja vasaran tynnyriin”, hän tiuskii taas.

”Se nyt oli aivan turhaa. Menen nukkumaan, jos tulet mukaani, en ennen sitä”, Magda tiuskii vähintään yhtä ärtyneenä.

Hän tuntee yhtäkkiä jääkylmän käden poskellaan, hätkähtää tahattomasti ja vetäytyy pois päin.

”Kuinka kauan olet ollut ulkona?!”

”Kauan. Mene nyt vain, rakas Magda, täällä et voi tehdä mitään. Täällä kukaan ei voi tehdä mitään. Voimme vain nähdä nälkää, mitään ei ole jäljellä. Ruoho, joka vihdoinkin alkoi vihertää, on hallan viemää ja kelvotonta. En ole koskaan kokenut mitään vastaavaa viikkoa ennen juhannusta. Mene nyt, haluan olla rauhassa.”

Magda tarttuu Alfredin kylmään käteen ja vetää. Monen sekunnin epäroinnin jälkeen hän seuraa Magdaa lyijynraskain, painavaakin painavammin askelin.

Kun he astuvat sisään, Alfred istahtaa keittiönpöydän ääreen. Hän sytyttää kynttilänpätkän. He istuvat vastakkain, kynttilänliekin molemmin puolin ja katsovat toisiaan. Katseet ovat nähneet enemmän kuin jaksavat tai haluavat sisäistä, mutta luottavat toisiinsa.

”Minulla ei enää ole teetä, Alfred, mutta voin lämmittää meille vettä”, Magda kuiskaa hetken kuluttua.

Alfred nousee paikaltaan ja menee sytyttämään valkean hellaan. Hän ei kuitenkaan saa nukutuksi enempää tänä yönä.

”Isä?” Verner seisoo ovenpielessä häntä katsellen.

Pojalta ei pysty pitämään mitään salassa. Kaiken hän näkee, kaiken hän kuulee ja kaiken hän ymmärtää sanomatta. Aivan kuin hän näkisi ihmisten rakentamien kaikkien suojakilpien läpi, vaikka he yrittäisivät piilottaa sisimmät tuntonsa. Pojan levoton mieli ja suuret ruskeat silmät tekevät hänestä melkeinpä vähän pelottavan. Katse porautuu ihmissielun kaikkien kerrosten läpi, kerros kerrokselta.

”Kyllä, pakkanen on taas palannut, Verner. Ei ole mitään tehtävissä. Voit vain palata sänkyyn pysyäksesi lämpimänä”, Alfred huokaa.

”Kyllä isä”, poika kuiskaa ja menee raskain askelin takaisin sänkyyn. Ei Vernerkään tule nukkumaan enää silmänräpäystä tänä yönä. Kaikkien vatsat kurnivat ja sydäntä särkee. Ingeborg säpsähtää unissaan, kun täkkiä nostetaan ja ihana lämpö karkaa, kun poika kömpii takaisin vuoteeseen.

Vähän ajan kuluttua hella on niin kuuma, että he voivat keittää vettä. He vaikenevat ja odottavat. Huokaisevat tasaisin välein. Mutta sitten vesi vihdoin kiehuu.

Kun mukit on juotu tyhjiksi, Magda ottaa Alfredia kädestä ja vetää hänet takaisin sänkyyn. Molemmat ovat täysissä pukeissa,

käpertyvät yhdessä yhteisen täkin alle ja pitävät toisistaan kiinni yrittäen näin suojautua kylmältä, hallalta, nälältä ja toivottomuudelta. Toivo siitä, että he jotenkin selviytyvät, ei jätä heitä koskaan. Mutta sitä vastoin uni jättää heidät. Se karttaa heitä hädän öinä ja tunnint muuttuvat sekä pitkiksi että vaikeiksi.

Routa on vihdoinkin sulanut maasta. Sitä hetkeä he ovat odottaneet kauan, koska maa on ollut jäässä monta viikkoa tavallista pidempään. Kaikki on valmisteltu ja siemenet odottavat paksujen huopa-, matto- ja säkkipeitteiden alla. Mutta sitten tulee halla.

Metsänreunan mäessä on vielä lunta maassa, vaikka pian on aika viettää juhannusta. Orastavat, pienet koivun lehdet, joita lehmät ovat pureskelleet muutaman viikon, paleltuivat yöllä.

Kukaan ei puhu muusta kuin säästä tänä keväänä. Kaikki yrittävät lukea ja tulkita talonpoikaisten käytännön käsikirjaa ja ymmärtää mitä tapahtuu. Mutta juhannuspakkasille, hallalle ja lumelle ei löydy mitään selitystä.

Alfred lepää vaimonsa sylissä ja yrittää vaikuttaa rauhalliselta. Mutta hän murehtii, hän näkee nälkää ja tuntee itsensä sekä arvottomaksi että voimattomaksi. Kuinka hänen tulee taistella tätä paholaista vastaan? Tätä jääkylmää paholaista vastaan, joka nuolee heidän maitaan ja varastaa heidän elantonsa. Jos huoli koskisikin vain kylmää ja nälkää, se ei olisi mikään ongelma. Hän on varma, että he tulevat selviämään. Alfredin suurin pelko on, ettei hän ehdi kylvää ajoissa voidakseen korjata satoa ennen kuin syksy ja halla palaavat. Jos hän ei saa satoa korjattua ennen syksyä, kun sekä eläimet että ihmiset jo ovat kuolemaisillaan nälkään, hän näkee ainoana vaihtoehtona nälkäkuoleman kaikille. Sellaista tulevaisuutta hän ei kestä. Alfred on vastuussa

niin vanhuksista, nuorista, palvelusväestä kuin eläimistä, kaikista, joita hänen tilansa tulee ruokkia. Se ei ole mikään pieni vastuu. Tähän asti hän on pärjännyt hyvin, jopa ankeista vuosista tulipalon ja Elnan kuoleman jälkeen. Mutta nyt kaikki näyttää synkkääkin synkemmältä.

Magda kömpii ylös sängystä tavallista myöhemmin. Hän kuulee kuinka lehmät ammuvat navetassa, piiat ovat aloittaneet lypsämisen. He varmaan pohtivat jo, missä hän viippy. Tavallisesti hän on navetassa melkein samaan aikaan piikojen kanssa. Hän vain valmistelee puuron ja aamiaisen ennen kuin menee ulos. Sitten nuorempi tytär Ingeborg keittää noustuaan puuron. Silloin, kun heillä on jotain mistä sitä keittää. Magda herättää Ingeborgin aina ennen lehmien luo lähtöä.

Kun Magda vihdoinkin menee navetan suuntaan, koko maailma tuntuu pidättävän hengitystään. Kaikki hänen ympärillään on hiljaista, valkoista ja tyyntä. Jopa piiat ovat tänään hiljaisia, vaikka he tavallisesti ovat reippaita ja iloisia. Mutta tänään, kuin kaikki tietävät, että on aika aloittaa kylväminen ja maa taas on valkoisessa talviasussa, paraskin mieli haihtuu.

He huolehtivat lypsystä. Se sujuu nopeasti, sillä lehmät ovat laihoja ja heikkoja ja tuottavat kovin vähän maitoa, osa hädin tuskin lainkaan. Eläimet ovat jo saaneet kohtuuttoman pieniä rehuannoksia pidemmän aikaa. Muutama lehmä on tiineenä, mutta Magda on huolissaan syntymättömistä vasikoista. Kasvavatko ja syntyvätkö ne terveinä, kun lehmä näkee nälkää.

Kuinka hän kaipaakaan rehevää, vihreää ruohoa, pirteitä vasikoita ja kesän uusia perunoita!

Hän istahtaa syvään huokaisten odottamaan renkejä. Tätä nykyä heidän tehtävänsä on kerätä syötävää eläimille. Oksia,

vitsoja, kuivunutta viime vuoden ruohoa tai muuta mahdollista. Ehkä ei niin hyvää ja ravitsevaa, mutta kuitenkin vatsantäytettä elämän ylläpitämiseen. Tavallisesti he olisivat tähän aikaan jo päästäneet lehmät laitumelle, jotta ne saisivat täydentää ravintoaan orastavasta ruohosta. Mutta nyt niitä ei ole huonon sään vuoksi päästetty ulos.

Pian rengit ilmestyvät paikalle. He astuvat navettaan, molemmat hiljaisina ja asettuvat lattialle karsinoiden väliin jakamaan päivän saaliin. Se on surullisen pieni kasa.

”Siinäkö kaikki?” Magda kysyy, vaikka tiesikin vastauksen jo muutenkin.

”Kyllä, kävelemme yhä kauemmas joka päivä. Olemme pian keränneet oksat kaikista nuorista puista ja puskista niin korkealle kuin yletymme puolen tunnin kävelymatkan etäisyydellä tilasta. On vaikeaa löytää ruohoa ja tämä on pian mahdoton tehtävä. Ja nyt tämä helvetin pakkanen palasi taas. En ymmärrä tätä säätä”, rengeistä puheliaampi sanoo.

”Niin, anteeksi, tiedän että teette voitavanne löytääksenne niille ruokaa. Sain puskea ja vetää tänään sadakseni Rosan jaloilleen. Se on nykyään niin heikko, ettei halua ollenkaan nousta. Olen kuullut, että vaikeiden nälkätalvien jälkeen lehmät on pitänyt vetää pellolle ja takaisin melkein heti, etteivät syö itseään hengiltä”, Magda huokaa vastaukseksi.

He jakavat niukan rehumäärän eläimille. Ne alkavat pureskella, innostumatta tarjoilusta tippaakaan, mutta ne sentään saavat ruokaa.

”No jaa, menkää sisälle syömään vähän itsekin, vaikka ei sielläkään ole paljoa tarjolla, mutta meidän on varmistettava, että jokainen saa muutaman lusikallisen puuroa tai vähän leipää vatsaansa. Kas niin, menkäähän nyt!” Magda kehottaa heitä.

Rengit ja piiat puikkelehtivat tiehensä. Tavallinen hilpeä ilmapiiri on tiessään. Eilen kaikki olivat vielä mielissään ja odottivat tätä päivää, joka osittain olisi merkinnyt kovaa työtä kylvötoissa, mutta ainakin työ olisi viimein päästy aloittamaan. Mutta nyt kaikki ymmärtävät, ettei kylvötoista valitettavasti tulisi mitään.

Magda viipyy vielä hetken. Hän katsoo eläimiä ja silittää niiden laihoja selkiä hellästi ja varovaisesti.

”Ihanat ystäväparkani, kuinka olettekaan saaneet nähdä nälkää tänä talvena. Toivon hartaasti, että voimme ruokkia teitä kunnolla tänä kesänä ja että saamme korjattua teille runsain mitoin heinää seuraavaksi talveksi”, hän kuiskaa niille.

Pihalle astuttuaan Magda pysähtyy. Oikeastaan luonto on tänään lumoavan kaunis. Aurinko

saa kuuran vaaleanvihreillä lehdillä ja ruohonkorsilla kimaltelemaan.

Tuntuu kuin he olisivat melkein perille päästyään kompastuneet kynnykseen.

Magda kääntää kalpeat kasvonsa elämää antavan auringon puoleen. Hän avaa silmänsä voidakseen katsoa äiti aurinkoa silmiin, mutta aurinko, joka on sekä kylmä että torjuva, on myös voimakkaampi kuin kaikki muut. Se voittaa siksi kilpailun siitä kumpi katsoo ja ketä.

”Senkin kirottu, lämmitä meitä nyt, mitä sinä oikein häärrät?!” hän tiuskaisee ääneen. Mutta katu sanojaan saman tien.

”Anteeksi aurinko, olet kauniimpi kuin koskaan ennen, kiltti, suloinen, kaunis aurinko, ole hyvä meille. Lupaan kehua sinua joka päivä, jos lämmität maamme nyt. Kiitos äiti aurinko”, hän

kuiskaa sitten, ettei tulisi kutsuneeksi auringon vihaa heidän ylleen. Olot ovat jo ennestään aivan tarpeeksi pahat.

Magda kävelee hiljalleen ovelle. Juuri kuin hän on avaamaisillaan oven, se aukeaa rytinällä ja Verner ryntää ulos. Hän pysähtyy hetkeksi portaille, katsoo maita ja alkaa manata ja kirotta kuin aikamies. Verner on kasvamaisillaan isoksi, hän täytti kymmenen vuotta muutama kuukausi sitten. Hänen temperamenttinsa kanssa ei ole leikkimistä.

”Noh, voit lopettaa kiroilun nyt poikani, sen voit jättää vanhemmille miehille. Mutta ymmärrän hyvin, että kiroilet. Minäkin sanoin kirosan hetki sitten. Mutta emme voi hallalle mitään. Mennäänpä sisälle, jospa meille kaikille löytyisi vähän syötävää”, Magda sanoo ja ottaa häntä kevyesti käsivarresta.

Verneristä on kasvanut hyvä, mutta aika äkkipikainen nuorukainen. Jotkut ominaisuudet ovat Magdalta, mutta muuten hän on kuin avaamaton kirja. Hän yrittää olla ajattelematta sitä, ettei Alfred ole kaksosten isä, vaikka sen huomaa. Kummallakaan heistä ei ole tämän vaaleita piirteitä ja vankkaa mieltä. Ingeborgia kiinnostaa eniten teen valmistus, mutta myös muiden hoitaminen eri voitein ja jauhein. Hän on ehkä enemmän Elnan tapainen, sellainen kuin hän oli.

Itse Magda olisi halunnut lukea ja kouluttautua. Mutta se ei onnistunut kohtalokkaan kesäyön jälkeen reilut kymmenen vuotta sitten, kun hän astui viekkaan Sten Beskin ansaan ja tämä raiskasi hänet Klemettilän puistossa. Magda on äärettömän kiitollinen siitä, ettei Alfred ole koskaan antanut lasten ymmärtää, ettei hän ole heidän isänsä. Hän ei myöskään ole koskaan käyttänyt tietoa häntä vastaan, vaikka he ovat toisinaan olleet hyvinkin eri mieltä asioista. Kaksoset ovat hänen, aivan

yhtä paljon kuin Lisbet ja Elmer ovat Magdan – vaikka Elna on heidät synnyttänyt. Magda uskoo Alfredin ottaneen kaksoset omikseen osittain siksi, että hän itse on pitänyt Lisbetiä ja Elmeriä ominaan, vaikka he ovat hänen kuolleen siskonsa lapsia. Kukaan neljästä lapsesta ei osaisi aavistaakaan, että heillä on niin kirjava tausta. Kaksoset eivät tiedä syntyperäänsä, kun taas Lisbet ja Einar tietävät kaiken minkä Elnasta on kerrottu, vaikka eivät muista häntä.

Yhteistä lasta he eivät ole saaneet, Magda ja Alfred.

Heillä on monta suuta ruokittavana. Ainoastaan Lisbet ja Knut eivät enää istu pöydän ympärillä. Stina-äiti on vanhuudenhöperö ja vaikea pitää mukana arjessa. Hän laskee alleen, puhuu hassuja ja vaatii paljon valvontaa – se työ usein lankeaa Ingeborgille.

Lisbet on muuttanut Waasaan – tai Nikolainkaupunkiin, joka on kaupungin nykyinen nimi – ollakseen avuksi leipomossa, jonka Knut nykyään omistaa. Hän on ehtinyt yli kaksikymmenvuotiaaksi ja on asunut kaupungissa jo melko pitkään.

Kun leipuri Stam nukkui pois, hän oli jättänyt testamentissaan leipomon nuorelle Knutille, joka silloin oli töissä leipomossa. Seurasi hurja paperisota ennen kuin kaikki muodollisuudet perinnön suhteen oli hoidettu, koska Stam jätti leipomonsa Knutille – henkilölle, jonka kanssa hän ei edes ollut sukua. Kaikkeen liittyi paljon kateutta. Siitä lähtien Knutilla on ollut kiireisiä päiviä ja paljon opittavaa.

On harvinaista, että tytöt ja naiset työskentelevät leipomoissa. Mutta Lisbet on itsestään selvä apulainen, koska hän näppärä ja oppii nopeasti. Hän pystyy lukemaan reseptejä ja tottelee mukisematta. Hän seisoo usein tiskin takana myymässä

tuotteita. Lisbet on sekä sosiaalinen että söpö leveine, melkein korvasta toiseen ulottuvine hymyineen. Hänen iloisuutensa tarttuu asiakkaisiin.

Lisbet on kasvanut ja näyttää tänään melkein aikuiselta naiselta, vaikka hän on vasta kolmetoistavuotias. Hän on pitkä, hoikka, vaalea ja kovin äitinsä näköinen. Tyttö on saanut tottua kuulemaan aikuisilta muistuttavansa Elnaa. Nykyään Lisbet ei enää jaksa vastata kommentteihin, vaan kohauttaa vain olkapäitään hymyillen.

Tähän asti kaikki on sujunut hyvin, mutta nyt Knutilla on ongelmia leipomossaan. Raaka-aineita ei kerta kaikkiaan ole tarpeeksi. Hän ei saa käsiinsä jauhoja, sokeria, hiivaa ja maitoa siihen tahtiin kuin tarvitsisi toimintansa pyörittämiseen. Joinakin päivinä hän ei leivo mitään. Tulot kärsivät, kun ei ole mitään myytävää ja sitten on vaikeaa ostaa raaka-aineita markkinoiden korkeaan hintaan. Yhä useammin Knut istuu väännellen käsiään huolestuneena ja tuskissaan. Kuinka hän pystyy jatkamaan? Mistä hän saa raaka-aineita ja rahaa? Ongelma seuraa toista. Tilanne on sama sekä hänen että kaikkien muidenkin kohdalla.

Tänään sekä Knutin että Lisbetin on määrä mennä auttamaan kevätkylvössä Karlssonien tilalle. Heillä ei ole mitään mistä leipoa, joten he voivat yhtä hyvin tehdä jotain hyödyllistä sen sijaan.

Knut odottaa aina innolla työskentelyä Alfredin rinnalla. Heillä kahdella on lämmin suhde. Knut arvostaa kovasti Alfredin tehokkuutta ja suurta sydäntä, jolla hän huolehtii kaikista läheisistään.

On kesä 1867 Runsorissa, Waasan kupeessa. Juhannukseen on vain viikko aikaa. Magda herää kovaan pamahdukseen, ja ulkona hänen kasvoilleen leviää kylmyys. Puoliso Alfred on ulkona toivottomana, täynnä vihaa. Halla on tuhonnut sadon. Kuinka tästä oikein selvitään? Runsorilaiset näkevät jo nyt nälkää. Takana on ankara talvi. Jauhot ovat loppu, heinä on loppu. Eletään suuria nälkävuosia. Kuka runsorilaisista selviää koettelemuksesta, kuka ei?

Tuhkaa ja jätä jatkaa Mikaela Nykvistin 1800-luvulle sijoittuvaa sarjaa. Edelliset osat ovat Savua taivaalla ja Palon jälkeen.

Mikaela Nykvist on suomenruotsalainen kirjailija. Hän työskentelee informaatiotutkimuksen parissa, mutta käyttää lähes kaiken vapaa-aikansa kirjoittamiseen. Nykvistin Runsor-sarja on saanut erittäin positiivisen vastaanoton.